

Anthony Trollope – Obcy za kulisami angielskości

Celem dysertacji *Anthony Trollope – Obcy za kulisami angielskości* jest ukazanie postaci angielskiego pisarza doby wiktoriańskiej, Anthony'ego Trollope'a w kontekście obcości. Praca podzielona została na trzy rozdziały. Pierwszy stanowi załączek biografii, przy czym szczególny nacisk położony został na kwestie *Obcości* oraz *Inności*. Podstawowa teza zakłada, iż twórca ten w dzieciństwie oraz wczesnej młodości czuł się odrzucony oraz wykluczony ze społeczeństwa. W rozdziale ukazane zostało, w jaki sposób paradoksy tzw. dobrego wychowania połączone z brakiem środków finansowych, wpłynęły na życie autora, a w szczególności na jego wykluczenie, najpierw w szkołach, do których uczęszczał, a następnie podczas pierwszych lat jego pracy w londyńskiej siedzibie General Post Office. Rozdział uwypukla zmianę, jaka dokonała się w życiu autora, kiedy wyjechał on z ramienia poczty do Irlandii, stając się członkiem brytyjskiej administracji kolonialnej i automatycznie awansując w hierarchii społecznej.

Podstawowa teza rozdziału pierwszego zakłada, iż odnoszący sukcesy autor nigdy nie zapomniał pierwszych, nieszczęśliwych lat swojego życia, poczucia bycia odrzuconym, wykluczonym czyli *Innym*. Stygmatyzacja ta była tak silna, iż spowodowała fascynację tematyką *Obcości* oraz *Inności*. Oprócz rdzennie anglosaskich bohaterów, dzieła Trollope'a zaludniają postaci *Obcych* oraz *Innych*, cudzoziemców oraz kosmopolitów. W rozdziale pierwszym została również uwypuklona rola zmiany, jaka dokonała się w życiu Anthony'ego Trollope'a, kiedy przeniósł się on do Irlandii. Jego irlandzkie doświadczenia zinterpretowane zostały przez pryzmat teorii postkolonialnej.

Ostatnie partie pierwszego rozdziału poświęcone są historii recepcji Anthony'ego Trollope'a. Części te rekapituluje to, w jaki sposób postrzegano twórczość autora na przestrzeni ostatnich dwustu lat, spadek popularności i rozpoznawalności prac Trollope'a w pierwszych dziesięcioleciach po jego śmierci, następnie stopniowy powrót czytelników, datujący się od I wojny światowej, oraz renesans twórczości, jaki ma miejsce od czasów osiemdziesiątych XX wieku. Na szczególną uwagę zasługuje recepcja Trollope'a w Polsce – pozostaje on autorem niemal nieznanym, pomimo popularności dwóch seriali – *Sagi Rodu Palliserów* oraz *The Way We Live Now*, tłumaczonego jako *Czasy, w którym przyszło nam żyć*. Celem niniejszej pracy jest zatem również popularyzacja osoby oraz dzieł Anthony'ego Trollope'a oraz stworzenie załączka pierwszej polskiej biografii tego autora.

Postkolonialnej interpretacja twórczości Trollope'a tkwi u podstaw rozdziału drugiego niniejszej dysertacji. Celem tej części jest zanalizowanie obrazu *Innego* w prywatnych,

służbowych oraz literackich listach pisarza. Tematycznie analiza korespondencji związana jest z czterema wydarzeniami – Wielkim Irlandzkim Głodem z lat 1846-1851, egipską misją Trollope'a z 1858 roku, mającą na celu podpisanie nowej Umowy Pocztovej, wyprawą do Afryki Południowej w przededniu wojny z ludem Xhosa w 1877 roku oraz wizytą w Australii z 1875 roku. Postkolonialna analiza wizerunków mieszkańców kolonii wykazała, iż obraz *Innego* stanowi amalgamat uprzedzeń oraz stereotypów, związanych z postrzeganiem odmienności etnicznej, kulturowej i religijnej. Ostatnie partie drugiego rozdziału poświęcone są narracjom podróżniczym – dwóm zbiorom listów literackich – *The Irish Famine: 6 Letters to the Examiner* oraz *The Tireless Traveler: 20 Letters to the Liverpool Mercury*. W rozdziale drugim przedstawiona została analiza tego ostatniego utworu z zastosowaniem teorii Catherine Hall na temat *kartografii ludów Imperium Brytyjskiego (cartography of the peoples of the British Empire)*.

Trzeci rozdział pracy zawiera imagologiczną analizę trzech wybranych powieści Trollope'a – *The Way We Live Now*, *Barchester Towers* oraz *The Prime Minister*. Klasyczna definicja imagologii stwierdza, iż dziedzina ta zajmuje się badaniem wizerunków cudzoziemców. Stworzony przez Jeana Marca Mourę model *Alter – Obcy, Alius – Imny* również odnosi się do analizy obrazu obcokrajowców lub też obcych krajów i krain geograficznych. W rozdziale trzecim zaproponowane zostało poszerzenie pola semantycznego imagologii poprzez stworzenie nowych, wskazujących na płeć kategorii imagologicznych *Alter – Obca* oraz *Alia – Inna*. Ponadto zmodyfikowany został również znaczeniowy zakres kategorii *Alius – Alia*, które w modelu tym denotują nie tylko obce, cudzoziemskie pochodzenie, ale również inność z uwagi na płeć, orientację seksualną, wyznawaną religię lub bezwyznaniowość, a nawet odmienność charakterologiczną. W celu wykazania uniwersalności zastosowania tego modelu, został on najpierw zastosowany dla analizy kanonicznego dyskursu feministycznego, dotyczącego dwudziestowiecznej recepcji *Jane Eyre* Charlotte'y Brontë. Następnie modelu użyto do zbadania wizerunków *Obcych* oraz *Imnych* w *The Way We Live Now*, *The Prime Minister* oraz *Barchester Towers*. Utwory te zostały wybrane, ponieważ są reprezentatywne dla trzech nurtów w twórczości Anthony'ego Trollope'a. *The Way We Live Now* należy do późnych powieści pisarza, *The Prime Minister* jest częścią cyklu o rodzinie Palliserów, podczas gdy *Barchester Towers* to utwór pochodzący z wczesnego okresu pracy twórczej.

Całość pracy wieńczy zawierające wnioski podsumowanie.

19. IX. 2017 *Gabriela Luder*